SUH
GLASILO SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Svako je bezakonje kao dvosjekli mač
koji nanosi rane neizlječive.
Okrutnost i nasilje pustoše dvorce,
a tako se ruše i kuće oholica.

Različiti grijesi, Knjiga Sirahova, Biblija, izd. Stvarnosti, Zagreb, 1969, str. 582/3, 4.

ISSN 1331–3703
Zagreb, studeni 2011. • Godina XVII. • Broj 182 • Cijena: 5,00 kn

I glasovanjem na skorim izborima sudjelujemo u borbi protiv siromaštva

Borba protiv siromaštva nije borba protiv »onoga drugog« nego zahtjev za pravednu raspodjelu narodnog dobra koje pripada svima koji ga stvaraju jer stvaralački je rad snaga koja jamči jednakost te gradi zajedništvo među ljudima i ujedinjuje ih.
Najučinkovitiji doprinos hrvatskih umirovljenika u borbi protiv siromaštva u ovome predizbornom razdoblju moguće je ostvariti slogom i glasovanjem za izbor svojih provjerenih zastupnika u Hrvatski sabor — najviše zakonodavno tijelo u našoj državi.

Nakon Međunarodnog dana starijih osoba što smo ga obilježili na početku listopada zajedno s Danom Sindikata umirovljenika Hrvatske (krat. SUH) na 19. obljetnicu SUH–ova osnutka, Međunarodni dan borbe protiv siromaštva, čemu je Opća skupština Ujedinjenih naroda posvetila 17. listopada još 1993. godine, prošao je gotovo neprimjetno. A ne bi nam smio nikada promaknuti nego nas mora podsjetiti na položaj umirovljenika i drugih starijih osoba u današnjem globalizirajućem svijetu. Jer nema većeg zla u životu nego »kad stara člověka pritisne ubištvo« (P. Hektorović, 1555. u »Ribanju i ribarskom prigovaranju«).

U ovome broju:

info.HZMO–a
Vodič HZZO–a
od 5. do 10. str.

A siromaštvo danas prijeti iza svakog ugla i iz svake ispružene ruke i gladnih usta koje, ispod prekritog lica, šaptom mole za pomoć radi preživljavanja. I siromašne nisu danas samo starije osobe nego siromašni postaju svakim danom u sve većem broju i mladi radnosposobni ljudi jer se ne mogu zaposliti. Poduzeća propadaju po zakonu provedbom »spasonosnog stečajnog postup-

Nastavak na 2. str. →

Na brojnim sjednicama Sindikata umirovljenika Hrvatske, od Skupštine, Glavnog odbora i njegova Predsjedništva te mnogih radnih odbora, županijskih povjereništava i podružnica SUH–a, dogovaraju se zadaće članstva i njihovo ostvarivanje u tijeku godine u skladu sa statutarnim odredbama i usvojenim programima rada (slikovni prilog iz Fototeke Povjereništva SUH–a za grad Zagreb)

Nastavak s 1. str.

ka«, a radnice i radnici bivaju istjerani na ulicu bez isplate višemjesečnih zarađenih plaća i ugovorenih otpremnina (koje tek poneki ostvare nakon mnogih peripetija od prosvjeda do štrajkova glađu). I nitko se ozbiljnije ne zapita kako žive ti ljudi i kako prehranjuju svoju obitelj, kako školuju svoju djecu i čuvaju njihovo zdravlje u sve komercijalizirajućem školskom i zdravstvenom sustavu odakle se humanost i solidarnost permanentno tjeraju već godinama.

Dužničko je ropstvo poput »grčkog sindroma« zaprijetilo već i nekim drugim državama članicama Europske unije čemu je uzrok nelikvidnost, a posljedica posvemašnje siromaštvo onih slojeva naroda koji žive na dûgu. Takvima se prijeti ovrhama koje im, kao Damoklov mač, vise nad glavom. Za pojavu dužničkog ropstva danas se s pravom optužuju banke koje u sustavu neljudskog liberalnog kapitalizma prisvajaju veliku dobit, a kad im se profit smanji zbog krize, onda im, kao po normalnom postupku, eventualne gubitke sanira država tzv. dokapitalizacijom (dodavanjem novca kapitalu do povoljne količine). Tako osposobljene, neke su naše banke jeftino prodane stranim bankama koje »odmila« nazivaju »banke majke« i koje sada bitno odlučuju o kretanju odnosno ulaganju kapitala u našoj državi. Banke zamišljene da budu privredni servisi, postaju gospodari sustava u kojem zajedno s vladajućom politikom (koja donosi zakone i druge propise) odlučuju o visini kamatnih stopa na podignute zajmove pod uvjetima kojima mnogi zajmoprimci ne mogu uvijek u roku udovoljiti. U postavljanju takvih financijsko–gospodarećih odnosa u državi ne može ih spriječiti ni najviša bankarska institucija, tj. Hrvatska narodna banka na čelu sa svojim domišljatim, gotovo već legendarnim, guvernerom. Umjesto da se pozajmljenim novcem često i pod nepovoljnim uvjetima, osobito od inozemnih banaka, kreditira proizvodnja i otvaranje novih radnih mjesta radi povećanja zaposlenosti i poboljšanje životnog standarda državljana, uporno se skûpi novac usmjerava na kupovinu uvozne robe (kakvu bismo mogli proizvoditi u vlastitoj državi) i u proračunsku odnosno osobnu potrošnju (osobito za plaće brojne državne administracije i obilatih primanja mnogih povlaštenika).

Siromaštvo kao posljedica nezaposlenosti radnosposobnih državljana, ne može se ni na nacionalnoj ni na globalnoj razini ublažiti, a kamoli eliminirati dodjelom sitnih socijalnih davanja preko burze odnosno zavoda za zapošljavanje. Takva su davanja zapravo slična mrvicama odbačenima s obilnih gospodskih stolova.

Pa iako su takvi neljudski postupci bogatuna verbalno odavna odbačeni iz svakoga humanog društva, oni danas prijete da se na globalnoj razini razviju u sukob širih razmjera između siromašnih građana i prebogatih, nezasitnih, surovih i bahatih silnika — kapitalista utaborenih u suvremenim bankama i korporacijama koje, u čvrstoj svezi s odnarođenim političarima i tzv. inteligentima, gospodare narodnim dobrima stvorenim generacijama radničkih ruku i znanjem istinski domoljubive inteligencije.

Danas kad se, obilježavajući Međunarodni dan borbe protiv siromaštva, sve više susrećemo s pojavom svjetski organiziranih prosvjeda uperenih protiv divljeg pohlepnog kapitalizma, banaka i korporacija, treba svakako istaknuti opravdanost takvih prosvjeda jer u našem je društvu prijeko potrebno mijenjati društvene odnose u svakoj državi gdje kapitalističko–financijske korporacije uz pomoć vladajućih diktatora svojim bezdušnim djelovanjem uništavaju ljudsko dostojanstvo. Iz povijesti je poznato kako su migracijska kretanja stanovništva u prethodnim stoljećima (gotovo do naših dana) u potrazi za poslom i boljim uvjetima života (izostavljajući ona osvajačka) bila usmjerena od istoka prema zapadu, a sada je simptomatično da smo svjedoci kako se prosvjedi kreću u obrnutom smjeru, od zapada prema istoku, zahtijevajući rušenje pogubnog sustava vlasti u kojem se bogatunima omogućuje što veće bogaćenje na štetu osiromašenioh slojeva naroda. Bahati liberalni kapitalizam i socijalno neosjetljiva politička elita uobličena u vrhovima političkih stranaka našli su zajednički interes koji se više ne ostvaruje brutalno (poput grabežnog umorstva) nego na vrlo suptilan način, pomoću restriktivnih propisa.

Uzroci su ustanovljeni, dijagnoza je postavljena, prosvjede protiv siromaštva, a za uspostavu socijalne pravde na globalnoj razini, provode uglavnom mladi, obrazovani i moralni ljudi koji pokatkad u svome romantičarskom borbenom zanosu i zamahu znaju što ne će, ali im ciljevi za ono što hoće nisu uvijek cjelovito artikulirani kao programi kojima bi uspješnije mogli okupiti i predvoditi puk svih uzrasta i zanimanja.

Nastavak na 3. str. →

Aforistički kutak

Novovjeki Grci
snažno prosvjeduju
što im vlasti strogu
štednju propisuju.

Dužnička ih kriza
duže vrijeme prati,
ali od nje ponajviše
siromašni puk pati.

Dramatični se sukobi
i novčani problemi
ne mogu rješavati
po antičkoj shemi.

Kulminacija je nastala
i prije petog čina,
al' na scenu ne silazi
Deus ex machina.

Sa svog pijedestala
s podsmijehom sve gleda,
zbraja dividende
i smesti se ne da.

Za zemaljske stvari
mnogo je mudrije
obratiti se na adresu
Europske unije.

U ovome broju čitajte:

*
Stajalište SUH–a u vezi s predstojećim izborima 2011. str. 3
*
O izbornom pobjedniku odlučit će umirovljenički glasovi str. 4
*
Kako proživjeti posljednje godine života str. 11
*
Zašto je nestao hospicijski pokret i što je bit palijativne medicine, I. dio str. 12
*
Iz naših podružnica str. 13
*
Regionalna konferencija: Dostojanstvo i dobrobit za umirovljenike str. 14
*
Rezolucija o dostojanstvu i dobrobiti umirovljenika str. 14 i 15
*
Izvadci iz zahtjeva predizborne platforme SSSH str. 16

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
za izdavača:
predsjednik: mr. Stjepan Krajačić
tajnica: Zlata Toplak
glavni urednik: Nikola Kustić
pomoć. glavnog urednika: Biserka Budigam
tehnički poslovi, distribucija: Ante Efendić
Adresa Uredništva: Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, tel. i faks: 01/46 55 146, e–mail: suh@zg.t–com.hr
Priprema i tisak: Durieux d.o.o., Zagreb, Šulekova 23, tel. 2300–337, e–mail: graficka@durieux.hr
Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532–03–01/7–96–01 od 20. 2. 1996. SUH je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Predsjedništvo Glavnog odbora SUH–a svojim zaključkom od 13. siječnja 2005. utvrdilo je cijenu glasila SUH: za pojedini broj 5,00 kn i za godišnju pretplatu 40,00 kn.

Predsjedništvo Glavnog odbora Sindikata umirovljenika Hrvatske na sjednici 26. veljače 2009. imenovalo je **Uredništvo** glasila SUH u sastavu: **Milica Čavkić**, dr. **Drago Droždjek**, **Vladimir Buršić**, mr. **Damir Jukica**, **Ivan Crnković**, **Mato Obradović**, **Ivan Sršen**, **Biserka Budigam** i **Nikola Kustić**.

PIŠITE za SUH, za svoje glasilo! Svoje priloge pošaljite najkasnije do prvoga dana u mjesecu u kojem glasilo izlazi (u drugoj polovini mjeseca) na adresu: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10000 Zagreb ili e–mailom: suh@zg.t–com.hr. Priloge pišite kompjutorom ili pisaćim strojem i u proredu. Uz prilog navedite svoje ime i prezime, a ako ne želite da ga objavimo, uvažit ćemo vaš zahtjev. Anonimne priloge ne objavljujemo. Rukopise i fotografije (slike) ne vraćamo.

Nastavak s 2. str.

Svi promiču promjene, ali one moraju biti toliko progresivne da je uz njihovu pomoć moguće ostvariti načela humanog društva i solidarnosti među ljudima, gdje će se cijeniti rad i poštenje kao najveće vrijednosti.

Radom se označuje svaka ljudska aktivnost kojom se priskrbljuju dobra prijeko potrebna za održavanja života i napredak društva u promicanju skladnih međuljudskih odnosa koji su u proteklom tisućljeću prošli mukotrpni put do ukinuća ropstva i kmetstva do proklamacije slobode i jednakopravnosti svih ljudi. Zar ćemo dozvoliti da nam se povijesno putovanje ponovi u obliku suvremenog dužničkog ropstva?

Da se očuvamo od »vraćanja u budućnost«, potrebno je shvatiti kako rad ima i etičku vrijednost jer čovjeka čini slobodnim subjektom koji o sebi samostalno odlučuje u društvu gdje je rad »radi čovjeka«, a ne »čovjek radi rada«, gdje čovjek ima prvenstvo nasuprot kapitalu, ali gdje su rad i kapital nužne sastavnice proizvodnje te konstruktivni čimbenici društvenog napretka radi osiguranja narodne dobrobiti (kako u svojoj enciklici Laborem exercens = Radom do napretka — ističe i poučava, sada sveć blaženik, papa Ivan Pavao II.).

Svaki radnik(–ca) ima pravo na plaću za svoj odrađeni rad kojom može sebi i obitelji osigurati slobodan žiuvot dostojan čovjeka te mirovinu za starost nakon prestanka radnog vijekla u skladu s dužinom i visinom uplata doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Radom stečena prava isključuju dodjelu povlastica. U tom smislu **borba protiv siromaštva ne smije biti borba protiv »drugih« nego zahtjev za pravednu raspodjelu narodnog dobra koje pripada svima koji ga ostvaruju jer stvaralački je rad snaga koja jamči jednakost te gradi zajedništvo među ljudima i ujedinjuje ih.** Međutim to se odnosi na rad koji nije eksploatatorski niti diskriminirajući nego donosi dobit svima koji u njemu sudjeluju sukladno njihovu doprinosu.

Umirovljenici ne mogu utjecati na beskrupulozne bogatune–moćnike da svojim postupcima ne osiromašuju siromašne jer socijalno neosjetljivi kapitalisti na siromaštvu siromašnih grade svoje bogatstvo, ali umirovljenici svojom brojnošću, ako su složni, mogu utjecati na izbor zakonodavne vlasti koja donošenjem pravednih zakona može zaštititi narod od kapitalističke pohlepe. To umirovljenici mogu učniti ako na skorim parlamentarnim izborima za zastupnike u Hrvatskom saboru glasuju za izbor svojih zastupnika, a to bi doista bio najučinkovitiji doprinos hrvatskih umirovljenika u borbi protiv siromaštva starijih osoba u našoj državi.

Nikola Kustić

Stajalište SUH–a u vezi s predstojećim parlamentarnim izborima

Sindikat umirovljenika Hrvatske (SUH) usvojio je 16. svibnja 2011. **Platformu o načelima, modelima i pravima umirovljenika u Republici Hrvatskoj** kao osnovu za razgovore s parlamentarnim strankama uoči predstojećih izbora. Platforma s 27 stajališta glede ekonomskog, socijalnog te zdravstvenog položaju umirovljenika, objavljena je na web stranici www.suh.hr i u glasilu SUH te upućena u podružnice.

Prijedlog za razgovor je upućen, zajedno s Platformom, sljedećim političkim strankama: HDZ, SDP, HNS, HSU, HSS i Hrvatskim laburistima.

Predstavnici SUH–a do sada su obavili razgovore s predsjednicima/rukovodstvima SDP–a, HNS, HSU i Hrvatskih laburista dobivši njihova očitovanja o zahtjevima SUH–a te stranačkim programima od interesa za umirovljenike i radnike. Pisano očitovanje naknadno je stiglo samo od Hrvatskih laburista i dostavlja se u sve podružnice SUH–a.

Čelnici svih političkih stranaka s kojima su vođeni razgovori iskazali su interes za položaj umirovljenika, te naglasili da bi pobjedom na izborima zadržali barem dosegnutu razinu prava. Nadalje, svi su iskazali opredjeljenje za hitno izdvajanje posebnih sustava iz općeg mirovinskog sustava te ukidanje povlaštenih mirovina. Kad je riječ o drugom mirovinskom stupu, stranke Kukuriku koalicije ga misle jačati i povećavati doprinose, no ostaje dvojba bi li to bilo na štetu prvoga stupa, što nije slučaj s laburistima koji traže duboku reformu stupa privatne mirovinske štednje. Niti jedna od stranaka nije iskazala senzibiliziranost za diskriminiran položaj žena u mirovini.

Sindikat umirovljenika Hrvatske razdoblje od protekla dva mandata sadašnje koalicije na vlasti na čelu s HDZ–om ne može ocijeniti vremenom koje je pogodovalo umirovljenicima, već i zbog dva neprimjerena, nepotrebna i štetna poteza: uvođenja tzv. kriznog poreza i zamrzavanja mirovina, ali i zbog bujanja tzv. posebnih odnosno povlaštenih mirovina. Potrebno je, međutim, napomenuti da je u istom razdoblju postignuta relativno dobra komunikacija s Vladom i njezinim institucijama te je predstavnicima umirovljenika omogućeno zastupanje umirovljeničkih stajališta i prijedloga različitim oblicima dijaloga. Ti su prijedlozi razmatrani odgovarajućom ozbiljnošću, a višekratno su prihvaćene i bitne korekcije i promjene u odnosu na prvotno predložena rješenja Vlade *(npr. dodatak od 4 do 27% za nove umirovljenike; postupna penalizacija prijevremenih mirovina; ulazak dodatka u osnovicu mirovine; produljenje roka o podizanju dobi za umirovljenje žena; mogućnost prijelaza iz drugog u prvi stup za neke kategorije radnika; jednokratno primanje iznosa 145,00 kn do konca 2011. g. umirovljenicima čija mirovina iznosi do 3.200,00 kn uključujući dodatak na mirovinu, nastavak otplate duga itd.).*

SUH je sindikat, a ne politička stranka, te će u borbi za interese starijih i umirovljenih radnika i dalje surađivati sa sindikatima aktivnih radnika, osobito sa Savezom samostalnih sindikata Hrvatske, čiji je član, a po naravi svoje pozicije, SUH će o pitanju mirovinskih, zdravstvenih i socijalnih prava nastaviti voditi dijalog s vladom i vladinim institucijama, neovisno o tome koje će ih stranke činiti. Neosporna je želja SUH–a da na izborima pobijede stranke koje će znati kvalitetno i socijalno osjetljivo upravljati zemljom.

Temeljem takvih polazišta, **Sindikat umirovljenika Hrvatske poziva svoje članove i sve umirovljenike i starije osobe:**

1. ***da u nedjelju, 4. prosinca 2011., obvezno izađu na parlamentarne izbore***

2. ***da paze kako se njihovi glasovi ne bi raspršili na male i prigodno osnovane stranke***

3. ***da glasaju za one političke stranke koje će prepoznati kao socijalno osjetljive i odgovorne po pitanjima od interesa za umirovljenike i starije osobe***

4. da se prigodom izbora rukovode programima i istupima predstavnika stranaka tijekom kampanje, znajući pri tome da su najvažniji zahtjevi SUH–a:

— Ukidanje dvostrukog mirovinskog sustava — jednog s povlasticama za političku elitu i slične, a drugoga s ograničenjem prava iz rada ostalih zaposlenika — te uspostava jedinstvenog sustava mirovinskog osiguranja za sve zaposlene,

— Izdvajanje iz općeg mirovinskog fonda svih davanja koja nisu zasnovana na radu i plaćanju doprinosa,

— Temeljno preispitivanje i reforma drugog mirovinskog stupa kapitalizirane štednje (među inim, tako da su obveznici uplate poslodavci i zaposleni, a ne samo radnici),

— Hitno odmrzavanje mirovina i redovito usklađivanje mirovina s rastom plaća (odnosno s rastom cijena i troškova života kad nema porasta plaća),

— Uvođenje 40 godina mirovinskog staža kao uvjeta za punu starosnu mirovinu neovisno o dobi,

— Uvođenje minimalne mirovine u visini 60% od medijana plaće u RH (trenutno oko 2.650 kuna) za osiguranike s 35 godina radnog staža (što je ekvivalent EU granici ulaska u zonu rizika od siromaštva, itd.).

Priredila: Zlata Toplak, glavna tajnica SUH–a

O izbornom probjedniku odlučit će umirovljenički glasovi

Piše: mr. sc. ***Damir Jukica****, predsjednik SUH–ova Odbora za gospodarstvo*

Približio se, dakle, i taj dan, onaj u kojem, prema riječima **Milana Bandića**, hrvatski građani samo jednom u četiri godine mogu odlučivati o političkim prilikama u svojoj državi. U međuvremenu, pune četiri godine između parlamentarnih izbora, oni mogu samo »jamrati«, tj. prigovarati, galamiti, pa i prosvjedovati — uglavnom bez značajnijeg, a najčešće bez ikakvog utjecaja na (samo)volju svojih političkih predstavnika. Budući da je g. **Bandić** u tom pogledu, nažalost, u pravu, bilo bi krajnje nepromišljeno od strane birača, pa i umirovljenika među njima, ako tu, makar malu priliku, ne pokušaju što bolje iskoristiti. Bez obzira ima li i natruha istine u žalopojkama rezigniranih pojedinaca kako obnašatelji stvarne hrvatske državne vlasti već dugo »ne stanuju« ni na Pantovčaku ni na Trgu svetog Marka, već u Bruxellesu i u američkom i britanskom veleposlanstvu u Zagrebu, hrvatski birači predstojećim parlamentarnim izborima jednostavno moraju pristupiti s maksimalnom ozbiljnošću jer će u određenoj — štoviše, u velikoj — mjeri i njihovi i životi njihove djece i unučadi ovisiti o točnosti njihovih predizbornih prosudbi, odnosno o imenima kandidata koja će oni 4. prosinca o.g. nepopravljivo zaokružiti.

Za hrvatske bi umirovljenike na predstojećim parlamentarnim izborima bilo daleko najbolje da pred sobom imaju jednu jedinu — dakle, jedinstvenu — umirovljeničku izbornu listu, ali se to nažalost neće dogoditi. Stoga se neće dogoditi ni ono što bi potom logično uslijedilo: hrvatski umirovljenici neće u Hrvatskom saboru imati između deset i petnaest svojih zastupnika; neće, kao njihove neusporedivo mudrije kolege u Srbiji, imati svog potpredsjednika vlade i neće, zahvaljujući tome, preko njih moći bitno utjecati na postojeći socijalni i, posebice, mirovinski sustav, a u određenoj mjeri, bez pretjerivanja, i na ostalu državnu politiku. Kao visokoobrazovani ljudi s najviše životnog i radnog iskustva, umirovljenici bi u Hrvatskom saboru — među svojim, zna se, pretežito poluobrazovanim i radno nepotvrđenim, ali zato »podobnim« kolegama iz vodećih političkih stranaka — dominirali svojim znanjem, snagom svojih argumenata i domoljubljem (koje je u prethodnoj državi bilo sustavno njegovano, dok je u ovoj najprije besramno izigrano, a potom i izvrgnuto ruglu), pa bi na političke odluke i Sabora i Vlade mogli utjecati i više nego što bi to sugerirao broj njihovih saborskih mandata. Kada je već, dakle, tako da će na predstojećim izborima kandidati iz redova umirovljenika biti »raspršeni« po različitim izbornim listama, umirovljenim hrvatskim biračima ne preostaje ništa drugo do birati najstručnije, i najpoštenije i najmarljivije kandidate — bez obzira na kojim se izbornim listama nalaze i bez obzira jesu li umirovljenici. Od biranja svoje, jedinstvene umirovljeničke liste, nažalost, umirovljeni hrvatski birači moraju »dići ruke« jer takve mogućnosti jednostavno neće biti, što je, ponavljam, vrlo velika šteta jer bi umirovljenici u saborskim klupama, ma kakvi bili, prirodno štitili prava umirovljenika kao što zastupnici iz redova HSS–a i nacinalnih manjina prirodno štite prava svojih birača — ponekad i pretjerano, na račun općeg dobra. S druge, pak, strane, svim će, pa i umirovljenim hrvatskim biračima, posao na izbornim mjestima biti uvelike olakšan činjenicom da se gospodarski i mirovinski programi vodećih političkih stranaka praktički uopće ne razlikuju, pa se jedina razlika među njima svodi na razlikovanje u poštenju i vjerodostojnosti njihovih čelnika. U tom je pogledu nesumnjivo u velikoj, a vjerojatno i presudnoj prednosti »Kukuriku koalicija« zahvaljujući svom čelniku, predsjedniku SDP–a **Zoranu Milanoviću**, u čijem životopisu nema moralne mrlje i koji je doslovce jedini hrvatski političar koji se ne ustručava javno konstatirati da, primjerice, glavni državni odvjednik **Mladen Bajić** godinama javnost nije upozoravao da mu njegov školski kolega **dr. Ivo Sanader**, kao premijer, nije dopuštao raditi svoj posao (čak je i pravdoljubivi predsjednik Republike **prof. dr. Ivo Josipović** nekritički stao u **Bajićevu** zaštitu rekavši javno kako bi, »da je prerano zakukurikao, završio u loncu«). Osim **Milanovića**, druga je moralna vertikala »Kukuriku koalicije« **prof. dr. Vesna Pusić** koja već godinama hrabro prednjači u prosvjetiteljskom promicanju modernog domoljublja, pretežito utemeljenog na univerzalnim vrijednostima i dijamentralno suprotnog onom površnom i, još gore, lažnom kojem su jedini stvarni ciljevi pljačka, a nerijetko i zločin. Ne možd se, doduše domoljublje, pravednost, marljivost, a ni hrabrost odreći ni predsjednici Vlade i HDZ–a **Jadranki Kosor**, ali moralna hipoteka njenog prethodnika i, što je još gore, katastrofalni kadrovi koje joj je on ostavio u naslijeđe objektivno bi bili prevelik teret i za istinske genijalce na njezinu mjestu. Iako HDZ–ovi gospodarski stratezi — za razliku od **Slavka Linića**, izričito, i **Radimira Čačića**, u kondicionalu (»*Ovisi o tome što ćemo zateći u papirima*«) — ne prizivaju MMF, ni oni ne nude uvjerljiva jamstva da do te »nužne mjere« neće morati doći, pa HDZ ni u tom pogledu nije u značajnoj prednosti. Radeći, pak, i izravno u korist svoje štete, HDZ i dalje inzistira na izgradnji nerentabilnog i u europskom kontekstu regije nepotrebnog Pelješkog mosta, što, vjeruje, kod većine birača stvara mučni dojam pogodovanja interesima nekolicine političkih povlaštenih pojedinaca i skupina na štetu ukupnih državnih interesa ogromne većine građana Hrvatske.

Poštenim, na kraju, držim napomenuti kako, prema mojoj ocjeni, najzrelije ekonomske i socijalne ideje na ovim izborima nude **prof. dr. Ljubo Jurčić** i glavni ekonomist HSLS–a **Josip Budimir**, ali njihove su stranke na rubu izbornog praga, pa glasovanju za njih prijeti opasnost prelijevanja »u zdjelu« njihovih programskih konkurenata. Ako bi ipak, nekim čudom, njihove stranke ušle u buduću vladajuću koaliciju, te bi njihove ideje vrlo teško dobile punu potporu. Praktički sve se ostale političke stranke na izbornom pladnju bore isključivo za drukčiju, za njih povoljniju, (pre)raspodjelu sve manjeg BDP–a ili im je, kao što kaže g. **Čačić**, jedini program: »Ja u Sabor.«

Bilo kako bilo, zbog svoje dominantne brojnosti, hrvatski će umirovljenici i na predstojećim izborima imati presudni utjecaj. Jesu li toga postali svjesni?

hzmo HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE - SUH

Zagreb, studeni 2011., godina IV. br. 10

ODRŽANA 38. SJEDNICA UPRAVNOG VIJEĆA HZMO-A

Na 38. sjednici Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, održanoj 24. listopada 2011., Upravno vijeće donijelo je odluke o davanju prethodne suglasnosti ravnatelju Zavoda za sklapanje ugovora o obnovi najma IBM sistemskog softvera (operativnog sistema, alata za razvoj i servisnih programa) za središnje računalo IBM 2094/402 te za sklapanje ugovora o obnovi najma IBM softvera za podršku rada baza podataka (DB2 UDB V10 for z/OS, IMS V10 Database Manager i IMS V10 Transaction Manager) na središnjem računalu IBM 2094/402.

OBJAVLJEN NOVI BROJ STATISTIČKIH INFORMACIJA HZMO-A

Na internetskim stranicama Zavoda je 21. listopada 2011. objavljen novi, treći ovogodišnji broj Statističkih informacija Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

U ovom su broju objavljeni i podaci o broju osiguranika prema godinama i osnovama osiguranja (stanje na dan 31. prosinca, od 1996. do 2010.), broju osiguranika prema osnovama osiguranja i spolu (stanje na dan 30. rujna 2011., kao i prosječan broj u razdoblju od 1. siječnja do 30. rujna 2011.), korisnicima mirovina prema godinama i osnovama osiguranja (stanje na dan 31. prosinca, od 1996. do 2010.), prosječnim mirovinama prema godinama i vrstama (od 2006. do 2010.).Također, uvršteni su i podaci o aktualnoj vrijednosti mirovine i postotku usklađivanja mirovina od siječnja 1999. do srpnja 2009.

U dijelu o doplatku za djecu nalaze se podaci o broju korisnika doplatka za djecu i broju djece prema godinama (stanje na dan 31. prosinca, od 1996. do 2010.), prosječnom broju korisnika, djece i prosječnim svotama doplatka za djecu (za razdoblje od 2007. do I.-IX. 2011.) te kretanjima prema mjesecima (od siječnja 2007. do listopada 2011.), područnim službama i županijama s prosječnom mjesečnom svotom doplatka (stanje na dan 30. rujna 2011.).

PREGOVORI ZA SKLAPANJE UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I CRNE GORE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

U razdoblju od 10. do 12. listopada 2011. održan je prvi krug pregovora izaslanstava Republike Hrvatske i Crne Gore o Nacrtu ugovora između Republike Hrvatske i Crne Gore o socijalnom osiguranju.

Izaslanstvo Crne Gore predvodio je Jovo Pajovič, pomoćnik ministra rada i socijalnog staranja, a delegaciju Republike Hrvatske, predvodio je Krešimir Rožman, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva.

Izaslanstva su razmijenila podatke o pravnim propisima država ugovornica s područja socijalnog osiguranja, a nakon toga su pristupile pregovorima o odredbama Nacrta ugovora. Kao osnova za pregovore služio je nacrt teksta ugovora o socijalnom osiguranju između dvije države, koji je pripremila crnogorska strana. Tijekom pregovora izaslanstva su se dogovorila i u načelu usuglasila u vezi s odredbama članaka (od 1. do 30.) Nacrta ugovora na hrvatskom i crnogorskom jeziku. Dogovoreno je da se tijekom sljedećeg kruga pregovora dva izaslanstva konačno izjasne o odredbama pojedinih članaka te da crnogorska strana pripremi Nacrt administrativnog sporazuma za provedbu ugovora između Republike Hrvatske i Crne Gore o socijalnom osiguranju, koji će, pored ostatka Nacrta ugovora, biti osnova za naredni krug pregovora koji će se održati u Republici Hrvatskoj u prosincu 2011.

ZAKONSKE NOVINE U MIROVINSKOM OSIGURANJU

Hrvatski sabor je na sjednici održanoj 30. rujna 2011. donio paket mirovinskih zakona:

1. Zakon o dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju,
2. Zakon o dopuni Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju,
3. Zakon o izmjeni Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i
4. Zakon o dopuni Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Zakon o dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakon o dopuni Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju

Počevši od 1. siječnja 2012. u svotu mirovine uračunava se svota dodatka i to novim korisnicima koji će ostvariti pravo na mirovinu s 1. siječnja 2012. kao i zatečenim korisnicima mirovine ostvarenim i određenim isključivo prema ZOMO-u. U svotu mirovine određenu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju uračunava se, kao sastavni dio mirovine, dodatak na mirovinu određen na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju.

U srpnju 2011. bilo je oko 300 000 korisnika dodatka na mirovinu, s prosječnom svotom toga dodatka od 351,00 kn mjesečno. Ovo primanje ima značajni učinak na materijalnu i socijalnu sigurnost korisnika mirovina, koji su to pravo ostvarili od 1999. do danas, a osobito onih, koji mirovinu ostvaruju od 1. siječnja 2010., na temelju plaća ostvarenih tijekom čitavoga radnog vijeka.

Praćenje provedbe sustava mirovinskog osiguranja ukazalo je na potrebu da se dodatak integrira u svotu mirovine kao njezin sastavni dio. Integriranjem dodatka na mirovinu u svotu mirovine korisnici toga primanja imaju veću sigurnost u pogledu njegova određivanja i primanja u budućnosti.

Ovi zakoni objavljeni su u "Narodnim novinama" broj 114. od 7. listopada 2011. i stupaju na snagu 1. siječnja 2012.

Zakon o izmjeni Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i Zakon o dopuni Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje

Ovi Zakoni omogućuju osiguranicima koji su se dobrovoljno opredijelili za II. stup mirovinskog osiguranja (koji su 2002. godine imali između 40 i 50 godina života, kojih je sada približno 95 tisuća) istupanje iz tog osiguranja, tako da bi im se pri ostvarivanju prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, prema ZOMO-u na njihov osobni zahtjev, sredstva s osobnog računa u obveznome mirovinskom fondu prenijela u državni proračun, te bi ostvarili mirovinu samo u I. stupu.

Zahtjev za istup iz II. stupa može se podnijeti u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, a mirovina koja će biti određena na temelju ZOMO-a, kao da su bili osigurani samo u I. stupu, pripada im od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je član obveznoga mirovinskog fonda podnio zahtjev za istup.

Zahtjevi se podnose osiguravajućem društvu, a za sada samo jedno društvo isplaćuje mirovine iz II. stupa i to «Reiffeisen» mirovinsko osiguravajuće društvo. Zaprimljene zahtjeve mirovinsko osiguravajuće društvo će dostaviti u HZMO koji će po službenoj dužnosti donijeti rješenje o prestanku prava na osnovnu mirovinu i novo rješenje o određivanju mirovine samo iz obveznog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti. Također će "Reiffeisen" mirovinsko osiguravajuće društvo u roku od 15 dana od stupanja Zakona na snagu, obavijestiti sve korisnike o ovoj mogućnosti te će uz obavijest priložiti i odgovarajuću tiskanicu zahtjeva.

Ovi zakoni objavljeni su u "Narodnim novinama" broj 114. od 7. listopada 2011. i stupaju na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

INFO TELEFONI (radnim danom od 8 do 16 sati): **0800 63 63 63** (besplatan broj) i **01/48 91 666**

PREGLED BROJA KORISNIKA I PROSJEČNIH SVOTA MIROVINA U LISTOPADU 2011.

kn

VRSTE MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA U KUNAMA UMANJENA ZA POREZ I PRIREZ *
I. KORISNICI MIROVINA PREMA ZAKONU O MIROVINSKOM OSIGURANJU **		
starosna	628320	2.364,77
invalidska	255369	1.918,51
obiteljska	238977	1.843,00
UKUPNO	**1122666**	**2.152,20**
II. HRVATSKA VOJSKA, prema: Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba (DVO, PS i OSO)		
starosna	2203	4.601,02
invalidska	8710	3.096,61
obiteljska	623	3.505,96
UKUPNO	**11536**	**3.406,01**
III. KORISNICI MIROVINA KOJIMA JE MIROVINA ODREĐENA PREMA ZAKONU O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI		
Najniža mirovina (čl. 31. st. 3. ZOPHBDR) ***	346	2.321,35
invalidska	57926	4.918,01
obiteljska	11998	6.980,16
UKUPNO	**70270**	**5.257,32**
IV. KORISNICI MIROVINA OSTVARENIH PREMA UGOVORU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI NA PODRUČJU STRADALNIKA RATA U BOSNI I HERCEG. KOJI SU BILI PRIPADNICI HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI - HVO ("NN", broj 2/06.)		
invalidska	6386	2.689,22
obiteljska	441	3.418,14
UKUPNO	**6827**	**2.736,30**
SVEUKUPNO (I. + II. + III. + IV.)	**1211299**	**2.347,57**

**Prosječne mirovine (I. - IV.) umanjene su za porez i prirez prema Zakonu o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 177/2004.), osim obiteljskih mirovina prema članku 9. stavku 1. točki 7. i članku 53. stavku 2.*
Od obrade mirovina za lipanj 2010. (isplata u srpnju 2010.) primijenjen je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 80/2010.).
***U svote mirovina pod točkom I. uključen je dodatak na mirovine prema Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 79/2007.).*
Od 1. srpnja 2010. primijenjen je Zakon o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 71/2010.)

****Najniža mirovina priznata prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("Narodne novine", broj 174/2004.), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2005. U prosječne mirovine hrvatskih branitelja uključen je dodatak uz mirovinu prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("Narodne novine", broj 94/2001.).*

KORISNICI MIROVINA I VISINE MIROVINA, PREMA VRSTAMA MIROVINA U LISTOPADU 2011.

SKUPINE SVOTA MIROVINA	M I R O V I N A							
	UKUPNO		STAROSNA		INVALIDSKA		OBITELJSKA	
	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA
0	1	2	3	4	5	6	7	8
do - 500,00	**84962**	**242,31**	50757	233,88	19538	259,10	14667	249,12
500,01 - 1.000,00	**102495**	**760,04**	52734	746,01	20125	752,08	29636	790,42
1.000,01 - 1.500,00	**137662**	**1.271,19**	59087	1.265,62	40198	1.294,64	38377	1.255,18
1.500,01 - 2.000,00	**253098**	**1.787,30**	107114	1.790,51	77642	1.782,00	68342	1.788,30
2.000,01 - 3.000,00	**309960**	**2.447,54**	179439	2.482,84	66995	2.412,16	63526	2.385,13
3.000,01 - 4.000,00	**153603**	**3.422,98**	113440	3.431,79	22104	3.393,45	18059	3.403,80
4.000,01 - 5.000,00	**51170**	**4.409,15**	40422	4.412,46	5912	4.395,22	4836	4.398,57
5.000,01 - 6.000,00	**17473**	**5.418,21**	14401	5.428,15	1898	5.412,69	1174	5.305,30
6.000,01 - 7.000,00	**7539**	**6.423,52**	6628	6.422,63	653	6.423,92	258	6.445,33
7.000,01 - 8.000,00	**3057**	**7.352,13**	2726	7.360,55	270	7.242,31	61	7.461,88
veće od - 8.000,00	**1647**	**8.951,08**	1572	8.948,84	34	9.116,14	41	8.900,08
UKUPNO	**1122666**	**2.152,20**	**628320**	**2.364,77**	**255369**	**1.918,51**	**238977**	**1.843,00**

NAPOMENA:
U svotu mirovine uključen je dodatak na mirovinu prema Zakonu o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine" broj 79/2007.).

NAKLADNIK:
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje - Središnja služba
A. Mihanovića 3, 10 000 ZAGREB
www.mirovinsko.hr

Za nakladnika: Milje Rukavina
Urednica: Maja Kos
Uređuje Odjel za odnose s javnošću
tel. 01/4925-531 fax: 01/4595-168

INFO TELEFONI (radnim danom od 8 do 16 sati); **0800 63 63 63** (besplatan broj) i **01/48 91 666**

HRVATSKI ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE
CROATIAN INSTITUTE FOR HEALTH INSURANCE

VODIČ OBVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA
PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U STUDENOMU 2011.
Nakladnik: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
Za nakladnika: Ravnatelj Tihomir Strizrep, dr. med.

ZNAČAJNE IZMJENE U PROPISIMA IZ OBVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA U RAZDOBLJU 2009. –2011. GODINE I KONTROLA POTROŠNJE

Ovim člankom obuhvaćene su značajnije izmjene u propisima iz obveznog zdravstvenog osiguranja u razdoblju 2009. – 2011. godine s posebnim osvrtom i analizom jedne od izmjena, a koja se odnosi na uvođenje ovlaštenih doktora kontrolora kao pojačanja mehanizma kontrole potrošnje u sustavu organizacije ljudskih potencijala.

Primjena od 1. kolovoza 2009. godine

Zdravstvena zaštita pokrivena je u cijelosti (100 %) iz sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja:

– u zdravstvenoj zaštiti žena – zdravstvena zaštita u svezi s medicinskom oplodnjom, a do tada samo u vezi s praćenjem trudnoće i poroda

– cjelokupno liječenje kroničnih psihijatrijskih bolesti, a do tada samo bolnička zdravstvena zaštita za kronične psihijatrijske bolesnike

– laboratorijska dijagnostika na razini primarne zdravstvene zaštite, a do tada sudjelovanje u iznosu 15 kuna.

–

Medicinsko vještačenje za ostvarivanje prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja: medicinsko vještačenje provodi **ovlašteni doktor HZZO–a** *umjesto, kao do tada, liječničko povjerenstvo od 3 člana.*

Primjena od 1. srpnja 2010. godine odnosi se na: izmjenu opsega zdravstvene zaštite: zdravstvene usluge koje nisu pokrivene obveznim zdravstvenim osiguranjem, osigurana osoba plaća sama: estetske zahvate, zdravstvenu zaštitu korištenu po osobnoj želji, kirurško liječenje pretilosti.

Primjena od 1. srpnja 2010. godine odnosi se na **putno osiguranje**: HZZO je ovlašten da svojim općim aktom utvrđuje osnovicu i stopu te način obračuna i uplate posebnog doprinosa radi korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu, za osigurane osobe HZZO–a koje po privatnom poslu borave u inozemstvu.

Primjena od 7. svibnja 2011. godine

Smanjen je postotak sudjelovanja osiguranih osoba za zdravstvenu zaštitu koju pruža izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite: opće/obiteljske medicine, ginekologije, dentalne medicine, te prilikom izdavanja lijekova na recept. Iznos sudjelovanja s dotadašnjih 15 kuna smanjen je na 10 kuna.

MEDICINSKO VJEŠTAČENJE – OVLAŠTENI DOKTORI

Položaj doktora u HZZO–u promatra se u sklopu: 1. ljudskih potencijala, 2. nositelja odgovornosti i 3. Mehanizma kontrole potrošnje

Ljudski potencijali kao formalni, permanentni i stabilni mehanizmi planiranja kadrova predstavljaju ukupnost formalnih znanja, praktičnih vještina, sposobnosti, ponašanja, te realiziranih i nerealiziranih latentnih kreativnih mogućnosti u okviru stvarnih potreba

Radno mjesto doktora pojavljuje se kao visoko vrednovano s neospornom važnošću, posebice zbog ovlasti i odgovornosti koje su preuzete kao dužnost Aktom o sistematizaciji radnih mjesta, Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama te Pravilnikom o ovlastima i načinu rada ovlaštenih doktora i liječničkih povjerenstava HZZO–a.

- **Doktor se nalazi u središtu pažnje zbog odgovornosti za:** a) učinkovitost sustava zdravstvenog osiguranja uopće, b) za potrebe i očekivanja ljudi u ostvarivanju njihovih prava, c) osiguranja financijske zaštite od troškova bolesti i d) mehanizma kontrole potrošnje.

BROJ RADNIKA ZAVODA	BROJ DOKTORA U ZAVODU	BROJ OSIGURANIH OSOBA
[illegible]	[illegible]	[illegible]

Struktura radnih mjesta – udio u ukupnom broju radnika 7%: rukovoditelji – 16, ovlašteni doktori – 114, viši inspektori i kontrolori – 40. U tom broju su i ravnatelj, zamjenica ravnatelja, pomoćnici ravnatelja i voditelji područnih ureda.

Planiranje radnih mjesta

- Podloga za izradu formalnih mehanizama planiranja radnih mjesta za potrebe sustava kao i prepoznavanja stvarnih potreba i prilika radnog mjesta je: **ODNOS VELIČINE PODRUČJA, BROJA OSIGURANIH OSOBA I BROJA UGOVORNIH SUBJEKATA PO POJEDINOM DOKTORU**

Područni ured	Broj osiguranika po ovlaštenom doktoru	broj ugovorenih timova po ovlaštenom doktoru
PU BJELOVAR	**24.112**	**16**
PU ČAKOVEC	**22.112**	**12**
PU DUBROVNIK	**42.963**	**29**
PU GOSPIĆ	**24.996**	**17**
PU KARLOVAC	**42.896**	**27**
PU KOPRIVNICA	**28.812**	**16**
PU KRAPINA	**32.799**	**20**
PU OSIJEK	**34.099**	**20**
PU PAZIN	**42.519**	**25**

Područni ured	Broj osiguranika po ovlaštenom doktoru	broj ugovorenih timova po ovlaštenom doktoru
PU RIJEKA	**30.260**	**20**
PU SISAK	**34.799**	**20**
PU POŽEGA	**39.352**	**20**
PU SL. BROD	**41.135**	**21**
PU SPLIT	**24.734**	**16**
PU ŠIBENIK	**36.561**	**23**
PU VARAŽDIN	**57.669**	**31**
PU VINKOVCI	**30.550**	**16**
PU VIROVITICA	**28.633**	**16**
PU ZADAR	**28.434**	**17**
PU ZAGREB	**32.924**	**19**

	Radnici područnog ureda	**Broj doktora**	**Ovlašteni doktori + vještaci – ugovor o djelu**	**Osigurane osobe**	**Ugovoreni timovi**
PU ČAKOVEC					
	54	1	5 (1+4)	110.561	59
PU DUBROVNIK					
	72	3	3	128.889	87
PU GOSPIĆ					
	39	2	2	49.922	34
PU KOPRIVNICA					
	60	2	4 (2 + 2)	115.249	63
PU POŽEGA					
	51	1	2 (1 + 1)	78.705	41
PU ŠIBENIK					
	65	3	3	109.684	70
PU VIROVITICA					
	53	1	3 (1 + 2)	85.900	49
PU BJELOVAR					
	57	3	5 (3 + 2)	120.561	78
PU KARLOVAC					
	63	2	3 (2 +1)	128.688	83
PU KRAPINA					
	74	3	4 (3 +1)	131.197	80
PU PAZIN					
	101	5	5	212.594	123

	Radnici područnog ureda	Broj doktora	Ovlašteni doktori + vještaci – ugovor o djelu	Osigurane osobe	Ugovoreni timovi
PU SISAK					
	101	5	5	173.994	101
PU SL. BROD					
	72	0	4 (0 + 4)	164.541	84
PU VARAŽDIN					
	77	3	3 (2+ 1)	173.008	93
PU VINKOVCI					
	75	2	6 (2 + 4)	183.303	99
PU ZADAR					
	86	6	6	170.605	102
PU OSIJEK					
	176	12	9	306.895	181
PU RIJEKA					
	156	14	10	302.602	200
PU SPLIT					
	241	21	19	469.946	296
PU ZAGREB					
	522	48	35	1.119.414	662

NOSITELJI ODGOVORNOSTI

- Priznavanje prava osiguranih osoba: **davanje odobrenja, stručno–medicinsko vještačenja i nadzor.**
- Korištenje proračunskih sredstava: **kontrola potrošnje.**

Priznavanje prava osiguranih osoba – predstavlja stupanj najviše integracije zaposlenika u javnoj službi što se utvrđuje odlukom kojom se utječe na potrebe korisnika i na djelotvornost sustava.

- **Složenost postupka** propisuje se odlukom koja mora biti stručno–medicinska, prilagođena javnom interesu i u skladu s ekonomskim rezonom.

Nadležnosti koje znače i obvezu

1) Davanje odobrenja o pravima: –bolovanja i duljinu trajanja bolovanja nakon proteka roka, bolničku medicinsku rehabilitaciju, fizikalnu terapiju u kući, ortopedska i druga pomagala prema općem aktu Zavoda, lijekove prema općem aktu Zavoda, korištenje skupljeg javnog prijevoznog sredstva i povrat troškova korištene zdravstvene zaštite u inozemstvu, 2) Utvrđivanje postojanja odnosno nepostojanja određenih činjenica koje su uvjet za ostvarivanje prava, 3) Stručno–medicinsko vještačenje za zahtjev, 4) Nadzor nad korištenjem bolovanja.

Rezultati analize

Utvrđena je potreba: ujednačenosti stručno –medicinskih kriterija kod odobravanja/neodobravanja i pojačani nadzor obveze izabranog doktora o upućivanju osiguranika na vještačenje u Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje kada je utvrđena trajna nesposobnost za rad ili nakon 6 mjeseci neprekidnog bolovanja.

Podatak o datumu upućivanja na vještačenje u HZMO potrebno je redovito unositi u odgovarajuću funkciju informatičke aplikacije: kako bi se obavljala adekvatna kontrola obveza HZMO o donošenju ocjene o invalidnosti u propisanom roku od 30 dana, da bi se izbjegao problem elektronskog uparivanja podataka dostavljenih od HZMO–a i glede isplate naknade za vrijeme bolovanja (ako isto nije zaključeno) na teret poslodavca. Ako poslodavac nije osiguranika rasporedio na odgovarajuće poslove, relevantnim dokumentom za primjenu odredaba članka 36. ZOZO smatra se obavijest o nalazu, ocjeni i mišljenju nadležnog tijela HZMO–a.

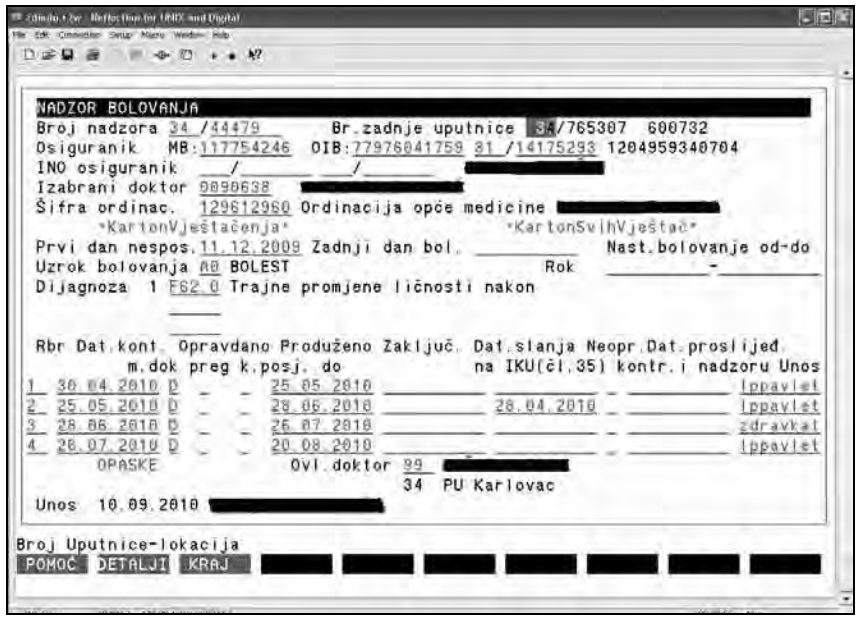

KORIŠTENJE PRORAČUNSKIH SREDSTAVA

- Sustavu se nameće zadatak izrade kvalitetnih podloga i regulative za otkrivanje i zadovoljavanje potreba osiguranih osoba kao i svih korisnika sustava i javnosti **unutar proračunskih veličina i dobre medicinske prakse,** a što je moguće postići većom osobnu odgovornost i razvojem nove upravne kulture.

OVLAŠTENI DOKTORI trebaju izraditi koncept bolje operativnosti i olakšane komunikacije s ugovornim subjektom, dostupniji uvid u medicinsku dokumentaciju te pacijentu učinjen „bliži" proces ostvarivanja prava:

- Proces kojim započinje nadzor primarne zdravstvene zaštite, kao kontrolni mehanizam potrošnje koji predstavlja i inicijativu za formalnu kontrolu svih ugovornih obveza, te bolovanja i propisivanja recepata,
- **CILJ:** u okviru raspoloživih sredstava osigurati veći opseg u ostvarivanju prava iz zdravstvenog osiguranja odnosno smanjiti potrošnju na kontroliranim stavkama.

REZULTATI ANALIZE

bolovanja

- **1. – 6. 2009. godine = 626.562.725 kn**
- **1. – 6. 2011. godine = 525.603.583 kn**

izdanih lijekova na recept

- **1. – 6. 2009. godine = 1.779.522.742 kn**
- **1. – 6. 2011. godine = 1.474.130.299 kn**

CILJEVI:

- Liječnička povjerenstva Direkcije zavoda koja se pojavljuju kao pružatelji stručne pomoći, zbog jedinstvenog postupanja u obavljanju poslova stručno – medicinskog vještačenja trebaju pojačati suradnju
- Pristupiti detaljnoj analizi predmeta vještačenja na temelju strukture odobrenih/ neodobrenih prava
- Pomoću izvješća o rezultatima analize uspostaviti mehanizme mjerenja učinkovitosti
- Utvrditi dinamiku redovitih sastanaka poradi razmjene iskustva
- Izraditi standarde o broju potrebnih radnih mjesta i broju predmeta
- Uspostaviti mehanizme edukacije i kolanja informacija u sustavu
- Pružiti mogućnosti doktoru da ukaže na probleme na terenu
- Poticati strategiju razvoja nove upravne kulture u pružanju usluga
- Pojačati značenje osobne odgovornosti.

Priredile: **Veronika Laušin**, dr. med. i
Martina Furlan, dipl. iur.

Kako proživjeti posljednje godine života

Piše: ***Biserka Budigam****, prof.*

Na ovo pisanje potaknuta sam nedavnim događajem i danom izjavom za jedan tv portal.

Naime, na početku listopada dogodio se nemili događaj: udar groma u potkrovlje jedne kuće koji je izazvao požar u kojem su smrtno stradale četiri starije osobe.

Rijetko grom udari u potkrovlje, još rjeđe se dogodi tako velika nesreća da u kući poginu četiri osobe i da je to zapravo obična kuća u kojoj su osobe smještene u »dom za stare i nemoćne osobe« koji bi prema svemu trebao biti daleko sigurnije mjesto za smještaj starih, polupokretnih ili nepokretnih ljudi.

I sad slijedi ono: Pa to je moguće što u, nemogućnosti nalaženja smještaja za svoje stare, onemoćale roditelje, neimajući dovoljno sredstava za smještaj u adekvatni dom, nepoznavanja nekih boljih rješenja, u potrebi hitnog smještavanja, ljudi pogriješe već u početku.

Bolest se ljudima starijim od 70 godina ne događa iznenada, ali tko od nas to želi priznati? Tko od nas ima sliku svoga života za slučaj nepokretnosti? Svi mislimo da se to događa nekome drugome i da će se za to pobrinuti netko drugi i uopće ne razmišljamo o vlastitoj odgovornosti za takvo svoje življenje koje može potrajati nekoliko dana ili mjeseci, ali na žalost i na našu nesreću i po nekoliko godina.

Svi mislimo da ćemo posljednji dan života dočekati »na nogama«.

A sad o mogućnostima gdje i kako možemo potražiti smještaj za sebe ili za nekog kome je smještaj potreban.

Postoji mogućnost smještaja u *obitelji udomitelja*. Naime, postoje obitelji koje udomljuju osobe kojima je potreban smještaj, a koje ne mogu zbog raznih razloga ostati u vlastitim obiteljima. To su djeca bez roditelja ili je roditeljima oduzeto roditeljstvo, invalidi različitih kategorija, ali i stari i nemoćni.

Udomiteljstvom se najčešće bave osobe koje imaju dovoljno stambenog prostora, dovoljno članova obitelji za različite oblike pomoći udomljenima. Znam mnogo udomiteljskih obitelji iz okolice Zagreba koje vrlo dobro rade i koje skrbe o desetak osoba koje žive doista kao prava obiteljska zajednica i u kojima i oni koji su tu smješteni i sami sudjeluju u radu obitelji i potrebama svih članova sukladno svojim sposobnostima i potrebama. U kući vlada prava obiteljska atmosfera i svi su uglavnom zadovoljni. Znam da neki udomitelji idu na ljetovanje u svoje vikendice na moru s osobama koje su im na skrbi. Ali nije uvijek sve tako idealno. Ima i onih koji iz nužde primaju potrebite na udomljenje (ostanak bez posla) i koji sami nemaju sliku o onome što sve trebaju raditi i koji često nisu ni osobe koje su sposobne i spremne to organizirati. U ovakve se obitelji udomitelja smještaju najčešće pokretne i polupokretne osobe koje mogu obavljati samostalno osobnu higijenu, ali i neke jednostavnije kućanske poslove, i starije osobe koje su najčešće iz okoline ili slične životne sredine tako da im nije potrebno dugo vrijeme adapacije, a i da se tu dobro osjećaju. Tu su centri za socijalnu skrb koji to uglavnom nadziru i koji pomažu udomiteljima svojim savjetima.

Obiteljski domovi pružaju također mogućnost smještaja starih i bolesnih osoba. Manjih su kapaciteta pa atmosfera može također biti obiteljska. Smještaju se uglavnom polupokretne i nepokretne osobe.

Domovi za stare i nemoćne osobe — privatni osnivaju se često u posljednje vrijeme jer je za njih vrlo velik interes. Zbog dobro nam znanih razloga više se ne grade tzv. državni i gradski domovi, jer je intencija da se sve to privatizira. Isto tako zbog starenja populacije sve je više osoba koje trebaju upravo ovakav način smještaja i, što je možda najvažnije, klasična je obitelj postala vrlo rijetka pojava. Svaka generacija živi za sebe, nema više obitelji u kojima žive tri ili više generacija kao što je to nekada bilo kada su se stariji brinuli za mlađe, a kad je došlo vrijeme, mlađi su brigu i skrb »vraćali« starijima. U ovim se domovima ne čeka smještaj od najmanje 3 godine pa čak do deset. Uvijek se u nekom od njih nađe mjesta. No sada tu nastaje problem jer oni su dvostruko skuplji nego smještaj u »društveni« dom. Možda je to nepravedno jer znamo da korisnici »društvenih« domova ne plaćaju realnu cijenu, jer oni dobivaju pomoć od osnivača odnosno iz proračuna. Zbog toga je smještaj u privatne domove dvostruko skuplji. I sada je problem plaćanja. Naše mirovine nisu dovoljne za pokriće često ni jedne petine cijene smještaja. Djeca su najčešće opterećena kreditima i troškovima za vlastitu obitelj, a u novije vrijeme i nezaposlena. Privatni vlasnici za dobivanje dozvole prilikom otvorenja pozovu ugledne stručnjake, a ponekad i političare, dom »ušminkaju«, sobe su zračne i velike s jednim ili dva kreveta, oprema blista. Prezentacija »ponude« više je nego bogata. Ali ako postoji potreba, već se sutradan u sobe smještaju novi kreveti, jer potražnja diktira i stupanj komoditeta. I onda po zakonu u taj dom nitko ne mora doći u kontrolu, nitko od nadležnih tri godine ne treba izvršiti nadzor. I te tri godine promijene često sliku o toliko idealiziranom smještaj. Vlasnici zapadnu u materijalne teškoće, kao što je to bilo s vlasnicom doma u kojoj se dogodila spomenuta tragedija. Ljudi koji su »izbačeni« iz svojih obitelji i prisilno su promijenili sredinu i način života, velik su problem za rad u ovim domovima. Fluktuacije njegovateljica i nedovoljna educiranost upravo ove kategorije koja je svakodnevno najviše u dodiru s korisnicima, stvaraju nove probleme i teškoće. Često se onda negativno govori o ovim domovima, ali kad sam čula pohvale članova obitelji jedne korisnice za vlasnicu doma s početka priče, počela sam razmišljati kako možda ni tim vlasnicima koji su uložili vlastita sredstva, nije jednostavno održavati dom i vratiti uložena sredstva.

Nadzor treba svakako biti češći, ali ne nadzor samo za utvrđivanje propusta i kažnjavanja nego nadzor treba biti konstruktivan, savjetodavni, pružanje stručne pomoći, pa čak i materijalne ako dom zapadne u teškoće. Javno privatno partnerstvo koje tako često navodimo kao moguće rješenje treba zaživjeti u većoj mjeri. Danas kad govorimo o smještaju u domove svi priželjkujemo da idemo u »društveni« dom jer su oni životniji i ima mnogo više pokretnih osoba koje priređuju različite zabavne i kulturne priredbe, dok se privatni domovi pretvaraju u tzv. kronikarije.

Znam mnogo domova i »društvenih« i privatnih. Divim se ljudima koji su zaposleni u njima jer sam i sama angažirana u radu sa starijim osobama. Isto tako iz iskustva znam da postoji i veći broj volontera koji bi posjećivali korisnike domova i koji bi im pomagali da lakše prebrode početnu adaptacijsku krizu, a možda bi i dugotrajni boravak bio vrlo koristan. U konstruktivnu suradnju i s privatnim domovima trebali bi se uključiti centri za socijalnu skrb na čijem području djeluju, liječnici obiteljske medicine i udruge civilnog društva i mi pojedinci, volonteri. Možda bismo posjetom jednom tjedno ili samo jednom mjesečno nekoga usrećili. Ne treba optuživati druge za sve nevolje ovoga svijeta, pokušajmo i sami nešto učiniti za naše drage bližnje.

Mogućnosti izbora su nam doista ograničene, ali zbog solidarnosti pomognimo onima koji se sada nalaze u domovima pa ćemo i mi možda imati od toga jednoga dana koristi.

Ako mi zatreba i ako me u tome ne preteknu, ja ću ipak potražiti smještaj u »društvenom« domu.

Dr. sc. Anica Jušić, umirovljena sveučilišna profesorica neuropsihijatrije:

Zašto je nastao hospicijski pokret i što je bit palijativne medicine, I. dio

Uvod

Dva sigurno najvažnija događaja u životu svakog živog bića — su porod i smrt. U životu ljudskih bića u civiliziranim sredinama je porod i teoretski i praktički, i znanstveno i tehnički, i emocionalno i likovno opsežno razrađen. Moderna zapadna civilizacija onom drugom događaju stavlja tabu oznake. Smrt nije predmet razgovora suvremenog društva zapadne civilizacije. Istodobno je u Aziji, posebno u budizmu, pa i u hinduizmu, smrt stalno prisutna i »umire« se opetovano kroz cijeli život (BILTEN za palijativnu medicinu / skrb br. 6). Ars moriendi mijenja ars vivendi. Je li u tome bitna razlika između istočnjačkih i zapadnjačkih »trendova«?! »Zapad« očito i financijski i moralno slijedi decrescendo putanju?! Na istoku se bude nade, uprkos tsunamima, potresima i poplavama! Aktualni kineski rukovodilac — gost u SAD–u, 2011. godine govori (vijesti TV) kako svaki šesti građanin SAD–a prima neki oblik socijalne pomoći. Istodobno je Kina spasila pola milijarde ljudi od siromaštva. I ako tako nastavi, gdje su joj granice...? Gdje je istina?

Osnovica ovoga članka je trostruka: 1. moja razmišljanja i traženja praktičnih rješenja problema vezanih uz umiranje neuroloških bolesnika, posebno onih od ALS–a, organizrano od 1989. na ovamo, 2. članak **Nigel Sykesa** objavljen u knjizi/Zborniku radova 2006. i 3. članak **Michaela Wrighta** objavljen u istoj knjizi. Moj aktualni članak ima značenje prethodnog priopćenja jednog većeg projekta.

Početci

Moji stari interesi za probleme kraja života došli su do konkretnog izražaja u suočavanju s bespomoćnosti u pomaganju bolesnicima od naglo napredujuće Amiotrofične lateralne skleroze (ALS), posebno njezinog bulbarnog oblika. Prvi pokušaj izazivanja javne rasprave o tome problemu učinila sam organizirajući jednodnevnu konferenciju na engleskom jeziku 1989. u Zagrebu. Pozvani gosti su bili **King Engel** i **Valerie Askanas**, s kojima sam se opetovano i rado susretala na različitim međunarodnim sastancima. King Engel je sudjelovao na Radnom sastanku o ALS–u, što ga je organizirao Zavod za neuromuskularne bolesi KBC Rebro. U raspravi okruglog stola iznio je svoja iskustva voditelja USC Neuromuskularnog centra u Los Angelesu, SAD. To su bila rješenja uglavnom za bogate.

1990. sam organizirala u sklopu IV. jugoslavenskog neuromuskularnog simpozija u Zagrebu i raspravu okruglog stola o problemima terminalnih stanja, pod naslovom »Medikolegalni aspekti fatalnih kroničnih neuromuskularnih bolesti« s 11 sudionika iz niza republika tadašnje FNRJ–a. Rasprava je magnetofonski snimljena i prepisana. (Obje rasprave su i ova i ona od 1989. objavljene u BILTENU za palijativnu medicinu / skrb br. 5, 1999.).

1990. sam sudjelovala predavanjem o originalnim pokušajima liječenja ALS–a na Radnom sastanku o ALS–u u Solihullu, birmingham, Engleska. Tamo smo razgovarali i o mogućnostima rješavanja i mog osnovnog problema: kako podići kvalitetu umiranja neuroloških bolesnika u prvom redu onih oboljelih od ALS–a. Uputili su me na **Cicely Saunders** i Hospicij sv. Kristofora u Londonu, kamo redovito šalju svoje bolesnike od ALS–a u završnom dijelu života. Problem se ovdje za svakog oboljelog rješava na zadovoljavajući način, bez obzira na imovinsko stanje, narodnost, vjeru, rasu itd. Suradnja s Hospicijem sv. Kristofora nastavljena je kroz godine u oba smjera. 1994., dakle u jeku Domovinskog rata, organizirali smo prvi simpozij Hospicij i palijativna skrb i osnovali Hrvatsko društvo za hospicij/palijativnu skrb. Uvodno predavanje je održao **Nigel Sykes** umjesto pozvane **Cicely Saunders**. I ova se suradnja održava do danas.

Redefiniranje

Godine 2004. Nigel Sykes, medicinski direktor Hospicija sv. Kristofora u Londonu, opet drži uvodno predavanje pod naslovom: »Uvodno predavanje o palijativnoj skrbi na prvom simpoziju o palijativnoj skrbi 1994. Palijativna skrb u svijetu prije 10 godina i sada«. Htjela bih opsežnije citirati ovo izvanredno predavanje koje je tiskano sa skraćenim naslovom u posebno kvalitetenom i recenziranom Zborniku pod naslovom »Palijativna skrb u Hrvatskoj i svijetu«, 1996. autor u njemu definira bit palijativne skrbi, koja je u Hrvatskoj aktualno dovedena u pitanje.

»Prije deset godina Hrvatska je proživjela teške časove i značajno je da se našlo energije, predviđanja i suosjećanja kako bi se pokrenuo hospicijski pokret u zemlji u kojoj je harao rat. Od onda je prošlo deset godina, dakle više od četvrtine cijelog života palijativne skrbi. Radi se o grani zdravstvene skrbi, koja je još uvijek neobično nova i naglo se širi utječući na maštu onih koji se brinu o umirućima i njihovim obiteljima u cijelom svijetu.

Što je bit palijativne skrbi? To je koncept skrbi upravljen na čitavu osobu, a ipak kombiniran s tehničkim znanjem koje klinička znanost osigurava kako bi se postigla što veća udobnost za bolesnika. Ovaj tip skrbi ne gleda na bolesnike kao na izdvojene pojedince već kao osobe, što se može razumjeti samo u kontekstu obitelji i šire zajednice. I njih zahvaća bolest bolesnika i oni trebaju skrb. Ovaj holizam, pristup bolesniku kao osobi, je ono što privlači i one za koje se brinemo na ovakav način i profesionalce, koje je privuklo ovo područje. Počelo se s oboljelima od raka, jer je to često bolest koja dovodi do posebno bolnog i deprimirajućeg oblika smrti. Utjeha je veoma važan dio pomoći, ali se ne može ostvariti ako se ne stiša bol i ostali simptomi. Stoga se SZO koncentrirala na razvitak programa palijativne skrbi (1990.) i oblikovanje »analgetske ljestvice«. Ona se osniva na upotrebi jeftinih medikamenata koje mogu primjenjivati i članovi zajednice s malo prakse. Uprkos razvitku multiprofesionalnih timova, SZO ipak stavlja naglasak na medikamente i medicinske tehnike.

Prije 10 godina su **James** i **Field** napisali članak pod naslovom »Rutinizacija hospicija«. U UK hospcijima prestao je taj posao biti pionirski poduhvat ili nešto što privlači vizionare, već klinička specijalizacija, kao i sve druge, time što se u palijativnoj medicini može lakše naći zaposlenje nego u kardiologiji ili pulmologiji. 95% britanskih hospicija opskrbljuje bolesnike s karcinomom, a američkih samo 60%, ostatak su nekarcinomski bolesnici. Međutim nije problem u dijagnozi već **o pomoći ljudima i zajednici boriti se sa spoznajom o umiranju i sa samim procesom umiranja.** Ona je obuhvaćena rečenicom: **Treba pomoći ljudima da: žive dok ne umru.**

Razlog zašto postoji jer palijativna skrb je — umiranje!

Raste percepcija da službe palijativne skrbi pružaju mnogo malom broju osoba. Što je veća pristupačnost palijativnoj skrbi, to je veći pritisak da se i dalje poveća njezin djelokrug. Kongestivno zatajenje srca i kronična opstruktivna plućna bolest mogu izazivati simptome koji su teži i duži od karcinomskih. Razvitak ovisi o grupi entuzijasta koji će službe pokrenuti.

U UK, NHS (National Health System) financira samo dio troškova hospicijskih jedinica, prosjećno 30%. U SAD–u se službe palijativne skrbi, bez obzira jesu li profitabilnog ili neprofitabilnog tipa, financiraju *per capita*. Opskrbljuju se osobe s ograničenim životnim očekivanjem bez obzira na tip bolesti. Službe se mogu povećavati, jer ako su potrebe točno identificirane, financijska potpora će slijediti. U Europi se kritizira osnovni etički propust SAD–a, a to je nejednakost u skrbi, u ovisnosti o imovnom stanju.

SZO inzistira na integraciji palijativne skrbi u zdravstvenu zaštitu na nacionalnoj razini, to više što ove jedinice nisu skupe u usporedbi s drugima u koje se ulaže. Glavno je ulaganje u ljude, manje u lijekove i opremu. Ako se palijativna skrb počne smatrati integralnim dijelom zdravstvenog sustava, javlja se otpor stvaranju specijalizacija poput onih u Ujedinjenom Kraljevstvu, Kanadi, Australiji, Poljskoj, a vjerojatno i u SAD–u. Ovaj otpor nije opravdan ako se zna da postoje grupe bolesnika s posebno kompleksnim krajem. Ovaj traži posebno znanje i vještine koje se razvijaju uz vrlo strogo vođeno istraživanje. Ovim ciljem specijalizacija postaje neophodna.

Nastavak u idućem broju, II.dio

Sportsko–rekreacijski susreti članstva SUH–a u Brodsko–posavskoj županiji u Slavonskom Brodu

21. listopada u dvorani Vijuš u Slavonskom Brodu održani su drugi sportsko–rekreacijski susreti Sindikata umirovljenika Hrvatske Brodsko–posavske županije.

U ime Županijskog povjereništva sve sudionike i goste pozdravila je predsjednica **Jasenka Rem** koja je zahvalila sponzorima i onima koji su pomogli da se susreti održe, te izrazila želju da susreti postanu tradicija i da umirovljenici nađu svoje mjesto u ovom prekrasnom novom objektu.

Kao gosti, bili su nazočni predsjednik osječke Podružnice SUH–a **Mato Obradović**, dogradonačelnica Slav. Broda **Ilijana Vrbat Pleić**, teritorijalni povjerenik SSSH–a **Ante Malovan**, predstavnici Matice umirovljenika Slav. Brod, predsjednik HSU–a Brodsko–posavske županije, **Vinko Kuzmić** i predsjednik GO HSU–a Slav Brod, **Goran Pešut**. Mladi članovi udruge Regoč sudionike natjecanja darivali su proizvodima iz svoje kreativne radionice.

Nakon takmičenja i cjelodnevnog druženja u dobrom raspoloženju uz zakusku i muziku, najboljima su podijeljene diplome i zahvalnice za sudjelovanje.

— Najbolja u kuglanju bila je ekipa umirovljenika iz Slavonskog Šamca

— U povlačenju konopa najbolje su bile žene iz Garčina i muškarci iz Slavonskog Šamca

— U kartanju bele prvi su bili **Marko Karas** i **Stjepan Botunjac** iz Garčina

— Prvo mjesto u pikadu zauzeo je **Marko Ketić** iz Donjih Andrijevaca

— U skakanju u vreći najuspješnija bila je **Matija Mikić** iz Donjih Andrijevaca.

O pristojnom ponašanju

bonton na kajkavštini

(Približavanje razdoblja druženja prigoda je za prisjet na ponašanje »naših starih« u takvim prilikama, U nastojanju za pristojnim ponašanjem sastavljena su i pravila o tome.)

Iz »STARHORVACKE REGULE LEPOG PONAŠANJA«

Hodeč, z rukami ne dopušča se lamatati, niti sedeč z nogami zvoniti.

Ak se hoče kašlati ili kehnuti, poščeno je gubec na stran obrnuti i z ropcom ga pokriti.

Ak negdo hoče hračkati ili se seknuti, naj se z ropcom pokrit na stran obrne i dok se sekne, naj ne tuli kak vol.

Vu društvu nofte obrezivati ali pak obgrizavati, ni lepo videti, a hudo je i odurno po nosu z persti dupsti i po njemu červe iskati.

Gusto krat i hudo na glas smijati se ni lepo, a ni spametno a još menše osmejuč se, drugom svoje ščerbe kazati.

Če se z nekim spominjaš, ni lepo pajdašu z persti pred nosom mahati, natreskavati ga, z laktom v rebra drukati i za opravu natezati.

(Rječnik: regule, pravila; lamatati — mahati, razmahivati se; seknuti se ispuhati, obrisati nos; nofti — nokti; dupsti — kopati; červi — crvi; gusto krat — često puta; hudo — jako, menše — manje, ščerbe — krnji, oštećeni zubi; kazati — pokazivati; spominjati — razgovarati; pajdaš — drug, drukati — pritiskati).

K. Š.

Barbara Wolf

1921.–2011.

Mnoge nas stvari i događaji u životu mogu na razne načine iznenaditi, ali odlazak u vječnost nas uvijek nađe nespremne bez obzira na trajanje životnog vijeka.

Naša je cijenjena suradnica pokojna Barbara Wolf rođena u Bednji, u našem lijepom Zagorju, a od 1928. je živjela i radila u Zagrebu. Vjerojatno je ljepota i pitomost rodnog kraja odredila njezinu sudbinu. Diplomiravši davne 1958. godine na višoj školi za socijalne radnike, najveći je dio svoga života posvetila brizi socijalno ugroženim skupinama — siromašnim, bolesnim, starijim i drugim nemoćnim i na razne načine ovisnim skupinama u mnogim dijelovima grada Zagreba.

S obzirom da je u tijeku svoga radnog vijeka bila zaposlena na raznim dužnostima u gradskoj upravi, mnoge je akcije provodila najprije uz pomoć i podršku institucija grada, a kasnije preko Crvenog križa i mnogobrojnih udruga civilnog društva.

Sudjelovala je 1992. godine u osnivanju Sindikata umirovljenika Hrvatske i odmah se uključila u mnogobrojne aktivnosti od interesa za umirovljenike i starije osobe, kao što su tečajevi za njegu i pomoć u kući, pružanje socijalno–zdravstvenih i drugih savjeta i pomoći starijim osobama preko polivalentnog savjetovališta SUH–a grada Zagreba.

Zaista bi bio vrlo dugačak popis izuzetno korisnih aktivnosti i akcija koje je provodila ili je u njima sudjelovala sve dok ju bolest nije grubo i neumitno zaustavila.

Dugo ćemo ju pamtiti po čvrstoj odanosti vrijednostima obitelji, po spremnosti da svakome učini dobro, da pruži pomoć ili dade dobar i koristan savjet.

Pamtit ćemo Te, draga Barbara, i po izvanrednom optimizmu i snažnoj radnoj motivaciji. Neka Tvoja dobra djela budu zalog za vječni mir i spokoj Tvoje duše.

Počivaj u miru. Tim se je riječima u ime Povjereništva SUH–a za grad Zagreb od naše Barbare oprostio Matija Vošćun, predsjednik Povjereništva SUH–a za grad Zagreb.

Članica Podružnice SUH–a Umag Marija Bok uzgojila golemu rajčicu

Članovi Podružnice SUH–a Umag nikada ne miruju. Bave se svakojakim aktivnostima na moru i kopnu. U tome imaju puno uspjeha. Tako je članica Podružnice SUH–a Umag Marija Bok (rođena u Kaštelu kod Buja) i koja živi u dolini rijeke Dragonje iz ovogodišnjega uroda uzgojila rajčicu težine, 1,38 kg, što je do sada rekordno na ovom području. Mariji Bok želimo još veću i kvalitetniju proizvodnju rajčica.

J. J.

Regionalna konferencija Sindikata umirovljenika

— Dostojanstvo i dobrobit za umirovljenike

Beograd je od 10. do 12. listopada 2011. bio domaćinom treće regionalne konferencije sindikata umirovljenika u okruženju. Nakon što je 2008. godine u Zagrebu održana prva proširena regionalna konferencija sindikata umirovljenika, lani je izmjena iskustva nastavljena opet u Zagrebu, s nizom tema i vrlo rezolutnim zaključcima koji su uručeni vladama zemalja sudionika. Ovogodišnji susreti sindikata umirovljenika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije održani u Beogradu, ponovno su urodili sveobuhvatnim kritičkim viđenjima mirovinskih sustava u tim zemljama.

Konferenciju su na strani domaćina, UGS Nezavisnosti i Sindikata penzionera Srbije pozdravili **Slavko Vlaisavljević**, potpredsjednik, **Slavko Luković**, tajnik, te **Petar Mitrović**, predsjednik Sindikata penzionera, a ispred pokrovitelja FERPA–Europske federacija umirovljenika i starijih osoba generalni tajnik **Bruno Costantini** i **Livio Melgari** iz SPICGIL–a, talijanskog sindikata umirovljenika koji je financijski omogućio održavanje svih dosadašnjih regionalnih konferencija.

Uvodnu prezentaciju stanja mirovinskog sustava u Srbiji obuhvatno je dala **Radina Todović**, državna tajnica Ministarstva rada i socijalne politike, nakon čega je **Stjepan Krajačić**, predsjednik Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH), vrlo dokumentirano i oštro upozorio na tonjenje starije populacije u zonu rizika od siromaštva. **Nusret Šunje**, predsjednik Sindikata penzionera BiH, zajedno s **Miletom Mrđom**, predstavnikom toga Sindikata u Banjoj Luci, iskazali su zabrinutost predstojećim reformama, dok je **Konrad Breznik**, predsjednik Sindikata upokojencov Slovenije, prezentirao najnovije sindikalne uspjehe koji su provedenim referendumom uspjeli srušiti zakone opasne za rednike i umirovljenike.

Predsjednica Ženskog komiteta FERPA–e, **Jasna A. Petrović**, cjelovitom je prezentacijom upozorila na posebno ugrožen položaj žena u umirovljeničkoj i starijoj populaciji, te pozvala na preispitivanje reformi sukladno promjenama na tržištu rada, odnosno radu na određeno i drugim nesigurnim i isprekidanim oblicima rada. **Livio Melgari**, SPI–CGIL, predstavio je talijansko iskustvo u suradnji radničkih i umirovljeničkih sindikata, što bitno snaži sindikalni pokret. **Vladimir Buršić**, potpredsjednik SUH–a iznio je iskustvo bratimljenja istarskih sindikalnih podružnica s onima iz talijanskih regija Friuli Venezia Giulia i Venetto, u cilju jačanja prijateljstva i zajedničke borbe, dok je **Nusret Šunje** izložio bosansko–hercegovačko iskustvo automatskog plaćanja sindikalne članarine od mirovina.

U raspravi su otvorene i druge teme: Kakav i koliko jak sustav javnih mirovinskih fondova i međugeneracijske solidarnosti, drugi stup — da li i kakav?, koji je najbolji način usklađivanja mirovina, gdje staje starosna granica za mirovinu, do kada prijevremeno umirovljenje itd.

Na kraju Konferencije je raspavljen prijedlog završne rezoluciji, te su temeljem zajedničkog prijedloga predstavnika iz BIH, Hrvatske i Slovenije, unesene izmjene. Rezolucija, kao još jedan korak dalje u promišljanju dostojanstvenijega aktivnog starenja. Do sljedeće Konferencije — u Sloveniji iduće godine.

Rezolucija o dostojanstvu

Predstavnici sindikata umirovljenika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije, okupljeni na Regionalnoj konferenciji u Beogradu 11. i 12. listopada 2011. godine, pod pokroviteljstvom FERPA/ Europske federacije umirovljenika i starijih osoba, te uz potporu SPI — CGIL, nakon svestrane rasprave o položaju umirovljenika i starijih osoba u ovim zemljama, kao i obvezi aktualnih vlasti i ovlaštenih institucija da osiguraju materijalne i druge uvjete za dostojanstvenu starost.

OCJENJUJU:

Kretanja u sustavu mirovinskog i invalidskog osiguranja i socijalne sigurnosti starijih osoba u posljednja dva desetljeća u zemljama sudionika Konferencije, imaju negativne trendove.

Aktualne vlasti nemaju jasnu koncepciju ekonomskog i socijalnog razvoja te potrebnih reformi, uključujući i reformu sustava mirovinsko–invalidskog osiguranja (MIO). Prijedlozi izmjena i dopuna zakona nisu rezultat konsenzusa o neophodnim reformama postignutih kod svih subjekata već su iznuđene financijskom neodrživošću sustava, a u većini zemalja i pritiskom međunarodnih financijskih organizacija da bi se smanjila ukupna javna potrošnja.

Broj korisnika prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja konstantno se povećava, odnos između zaposlenih i broja umirovljenika, odnosno aktivnog i pasivnog dijela populacije, sve je nepovoljniji, a sredstva namijenjena financiranju prava s ove osnove, iako zahvaćaju značajan dio društvenog bruto proizvoda, nedovoljna su za pokrivanje svih potraživanja s osnove prava iz MIO.

Posljedice ovakvog stanja trpe gotovo isključivo korisnici prava s osnove mirovinskog i invalidskog osiguranja stečenog radom i uzdržavani članovi njihovih obitelji, što često znači nemogućnost zadovoljenja svakodnevnih životnih, egzistencijalnih potreba ove populacije.

Sudionici skupa

PODSJEĆAJU:

Koncept humanog društva za koji se zalaže EU, a čemu, barem formalno, teže i zemlje sudionika Konferencije, uz ekonomski razvoj, podrazumijeva i jačanje države blagostanja, odnosno razvoj i stalno unapređivanje socijalnog sektora, uključujući sustav mirovinsko–invalidskog osiguranja.

Nastavak na 15. str. →

Nastavak s 14. str.

i dobrobiti umirovljenika

Stupnjem zadovoljenja ne samo osnovnih životnih nego i drugih ljudskih potreba i zadovoljstava, mjeri se kvaliteta života svakog pojedinca i razina životnog standarda pojedinih kategorija stanovništva, odnosno stupanj razvijenosti društva u cjelini.

Zadovoljavanje navedenih potreba umirovljenika i starijih osoba nije uvijek, ni isključivo, uvjetovano ekonomskom snagom, odnosno financijskim mogućnostima društva već i opredeljenjem i organizovanošću društva i modelom mirovinskog osiguranja te ulogom svih subjekata, poput države i njezinih institucija, sindikata i poslodavaca.

Socijalna politika i zaštita, pa tako i mirovinsko i invalidsko osiguranje, kao njezin bitan dio, od velikog su značenja za privredu svake zemlje i njezine građane, a posebno za najosjetljivije kategorije stanovništva.

Koncept humanog razvoja društva, kad su u pitanju starije osobe, polazi od toga da je u starosti sposobnost za rad, proizvodnju i stvaranje prihoda smanjena, a da te osobe imaju pravo na dostojanstven život, te sudjelovanje u radu i odlučivanju. Neophodno je stoga da sustav MIO na učinkovit, ekonomičan, ali i socijalno pravedan način, osigura ranije radom zarađenu ekonomsku sigurnost za ovaj dio populacije.

Vodeći se tim načelima, predstavnici sindikata umirovljenika sudionici skupa, usvojili su sljedeću:

REZOLUCIJU
O DOSTOJANSTVU I DOBROBITI UMIROVLJENIKA

Svjesni da je bitne pozitivne promjene u položaju umirovljenika i starijih osoba moguće postići prvenstveno jačanjem razvojne komponente privrede, novim investicijskim ulaganjima, povećanjem zaposlenosti i realnim rastom zarada, pa time i doprinosa za MIO i drugih realnih izvora financiranja, sindikati umirovljenika zemalja sudionica Regionalne konferencije, zahtijevaju da se reforme mirovinsko–invalidskog sustava ostvaruju paralelno s odgovarajućim potezima u strategiji i politici ukupnog ekonomskog i socijalnog razvoja, politici zapošljavanja i obrazovanja, kao i drugim djelatnostima koje, direktno ili indirektno, utječu na stanje u mirovinsko–invalidskom osiguranju u svakoj konkretnoj zemlji. Upravo je stoga od golemog značenja zajedničko djelovanje i borba sindikata umirovljenika i aktivnih radnika na kreiranju politike otvaranja novih radnih mesta i stvaranju mirovinskih modela koji prate promjene na tržištu rada.

Sindikati umirovljenika inzistiraju na cjelovitim reformama, što podrazumijeva da to ne budu jedino promjene na strani rashoda, uz stalno umanjenje razine prava s osnove MIO. Suprostavljamo se također kontinuiranom pooštravanju uvjeta za stjecanje prava na mirovinu uvjereni da je prijeko potrebno uvesti prijelazna rješenja i modele.

Sindikati umirovljenika u zemljama sudionicama Konferencije iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije zalažu se za jačanje i unapređivanje mirovinskog i invalidskog osiguranja zasnovanog na međugeneracijskoj solidarnosti, te preispitivanje i izmjenu svih rješenja koja su dovela, ili postoji opasnost da dovedu, do pada standarda i umanjenja razine prava umirovljenika (npr. na temelju II. stupa).

Sustav upravljanja fondovima MIO treba uskladiti s evropskim standardima koji ovakve institucije tretiraju kao institucije društvene solidarnosti u čijem upravljanju neposredno sudjeluju oni koji izdvajaju sredstva i korisnici tih sredstava, a ne isključivo vlade, odnosno resorna ministarstva te upravni odbori privatnih fondova. U tom smislu zahtijevamo potpunu depolitizaciju fondova, odnosno jačanje tripartizma i potpuno ravnopravno sudjelovanje svih socijalnih partnera u svim fazama upravljanja — od donošenja planova i programa do raspodijele sredstava namijenjenih umirovljeničkoj populaciji te u suodlučivanju kako u prvom tako i u drugom i u ostalim stupovima u koje radnici uplaćuju doprinose. To podrazumijeva obveznu i ravnopravnu uključenost sindikalnih organizacija umirovljenika i njihovih drugih udruženja u kreiranju poboljšanja mirovinskog sustava.

U cilju podizanja životnog standarda umirovljenika i članova njihovih obitelji ukazujemo na potrebu boljeg gospodarenja postojećim, kao i izgradnju novih ustanova namijenjenih starim osobama, uključujući i dnevne centre i hospicije, uz primjenu europskih standarda.

Neophodno je osmisliti i zakonima urediti sustav učinkovište i redovite naplate doprinosa za MIO, precizirati odgovornost poslodavaca i državnih institucija (uprave prihoda, poreznih uprava, inspekcija rada...) u sustavu naplate doprinosa, te izgraditi djelotvoran sustav nadzora i sankcija za slučaj financijske nediscipline.

Da bi se to ostvarilo, sindikati umirovljenika u zemljama sudionika Konferencije će se u okviru svojih svakodnevnih aktivnosti, kao i djelovanjem unutar institucija socijalnog dijaloga, i dalje boriti za cjelovitu, ali realnu, odnosno objektivno moguću reformu sustavu MIO. Pri tome će koristiti sva pozitivna iskustva zemalja iz okruženja do kojih se može doći suradnjom među organizacijama umirovljenika u regiji.

U tom smislu, svestrana dobrosusjedska, bilateralna i multilateralna suradnja sindikata umirovljenika te koordinacija gledišta i aktivnosti u okviru FERPA, u realizaciji zacrtanih ciljeva, zajednička je opcija svih sudionika Konferencije.

Sudionici regionalne konferencije sindikata umirovljenika iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije

Beograd, 11. listopada 2011.

Sindikat umirovljenika Hrvatske, kao član Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH). donosi u svom glasilu SUH izvatke iz **Predizborne platforme SSSH–a,** osobito iz onih točaka u **zahtjevima** koje se odnose na poboljšanje položaja umirovljenika i starijih osoba:

ZAHTJEVI
Saveza Samostalnih Sindikata Hrvatske

— o novoj ekonomskoj i socijalnoj politici

Potrebno je definirati NOVU EKONOMSKU I SOCIJALNU POLITIKU jer je dosadašnji ekonomski model potrošen — dakle raditi na novom smjeru ekonomskog i socijalnog razvoja Hrvatske oblikovanjem novih strategija, politika i mjera o kojima je potrebno uspostaviti socijalni dijalog i postići društveni konsenzus. Hrvatsku je poptrebno izgrađivati kao socijalnu tržišnu ekonomiju, uspostavljajući ravnotežu između rada i kapitala. U društvenom smislu to znači jačanje socijalne kohezije i društvene solidarnosti, smanjivanje imovinske i dohodovne nejednakosti, borbu protiv siromaštva te snaženje utjecaja građana na oblikovanje javnih politika.

— o rješavanju problema nelikvidnosti

Hitno riješiti problem nelikvidnosti koja prijeti blokadom ukupne poslovne aktivnosti i daljnjim gubitkom radnih mjesta u proizvodnji (sukladno direktivi EU o borbi protiv kašnjenja u plaćanju).

Porezna uprava i FINA moraju hitno harmonično profunkcionirati u nadzoru isplate plaća i drugih obveznih plaćanja, vezivanjem isplate neto plaća uz istodobnu uplatu doprinosa, drugim riječima, država mora preuzeti obvezu primjene poštovanja zakona (a pravo na plaću jedno je od temeljnih prava radnika) i uzeti u zaštitu najslabijeg u lancu: radnika — pojedinca. S tim u vezi nužno je utemeljiti jamstveni fond koji će jamčiti isplatu plaća radnicima.

— o politici plaća i poreznom sustavu

U cilju jačanja socijalne kohezije i smanjenja nejednakosti potrebno je povećati udjel minimalne plaće u prosječnjoj plaći RH na 50 posto.

Treba uspostaviti pravedan porezni sustav kojim će se više oporezivati, primjerice, imovina i ekstraprofit, a manje rad i potrošnja, uključujući i zahtjev poslodavaca za poreznim rasterećenjem. Stopu PDV–a vratiti na 22 posto.

— o reformi mirovinskog sustava

Radi uspostave sustava koji će jamčiti ljudski i pristojan život čovjeka u starosti, pristupiti cjelovitom uređenju mirovinskog sustava:

Temelj socijalne sigurnosti u starosti mora biti javni mirovinski sustav, s minimalnom uplatom od sadašnjih 15 posto doprinosa.

Treba ukinuti tzv. povlaštene mirovine i vratiti ih pod opći propis.

Najnižu mirovinu za 30 godina staža treba utvrditi u visini od najmanje 45 posto prosječne plaće, a zaštitni institut najniže mirovine treba se odnositi i na sadašnje mlade radnike.

Izmijeniti formulu za usklađivanje mirovina i uvesti onu koja će omogućiti postupni realni rast mirovina u odnosu na prosječnu plaću.

Mirovine koje nisu iz radnog odnosa, isključiti iz mirovinskog sustava i nadomjestiti određenim davanjima socijalnog značenja.

— o reformi obrazovnog sustava

U cilju povećanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva potrebno je:

Osigurati kvalitetno i dostupno javno obrazovanje, te ukinuti školarine za sve razine obrazovanja.

Unaprijediti sustav obrazovanja odraslih uvođenjem mjera koje će poslodavce i radnike poticati na sudjelovanje u dodatnom osposobljavanju, te stvaranjem uvjeta za priznanje neformalnih oblika učenja, čemu je preduvjet razumijevanje pojma cjeloživotno učenje.

Uspostaviti vertikalnu i horizontalnu protočnost obrazovnog sustava te uskladiti obrazovni sustav s potrebama tržišta rada.

— o reformi zdravstvenog sustava

Radi zaštite nacionalnog zdravlja za sve:

Zaustaviti komercijalizaciju zdravstva i jačati javno zdravstvo uz stavljanje naglaska na preventivu i dostupnost zdravstvenih usluga.

Zaustaviti prelijevanje javno–zdravstvenog novca u privatne džepove.

Ukinuti dodatni doprinos za zdravstvo od 3 posto za umirovljenike.

— o reformi javne i lokalne uprave te pravosuđa

Uspostaviti odgovornu, učinkovitu i nekorumpiranu javnu i lokalnu upravu i pravosuđe kakvu građani Hrvatske mogu financirati i koja će jamčiti sve servise moderne države prema svojim građanima.

Ukinuti monopolistički položaj Odvjetničke komore te uspostaviti odvjetničke tarife prema završenim sudskim postupcima, a ne po svakoj radnji.

Uspostaviti novu administrativnu podjelu Hrvatske i smanjivati broj jedinica lokalne samouprave ukidanjem onih koje se ne mogu samostalno financirati.

— o uvođenju sustava poticaja

Uspostaviti takav sustav poticaja koji će omogućiti brzo povezivanje inovatora s potencijalnim proizvođačima, odnosno koji će skratiti put od izrade pojedinačnih inovativnih proizvoda do »masovne« proizvodnje.

— o ukidanju povlastica

U cilju zaustavljanja rasipanja društvenih sredstava, boljeg »ciljanja« socijalnih naknada i pomoći, te prestanak »kupovine« glasova treba uspostaviti transparentni sustav socijalne pomoći ugroženim kategorijama građana i jačati neovisne institucije nadzora te uskladiti socijalne naknade sukladno objektivnom, a ne arbitrarnom kriteriju.

— o reformi poljoprivredne politike

Da se omogući jeftinija proizvodnja hrane te podigne konkurentnost hrvatske prehrambene industrije na globalnom tržištu, potrebno je:

Uspostaviti sustav poticaja sukladan standardima Europske unije.

Otkloniti sve administrativne prepreke koje onemogućuju provođenje velikih javnih projekata (melioracije, sustavi za natapanje i isušivanje, sustavi obrane od tuče...) za koja se mogu iskoristiti sredstva pretpristupnih i drugih fondova EU.

— o prenošenju univerzalnih i paneuropskih radnih i socijalnih standarda na nacionalno zakonodavstvo

Treba ratificirati revidiranu Socijalnu povelju Vijeća Europe.

Treba isto tako ratificirati konvencije i preporuke Međunarodne organizacije rada: 131. Konvenciju o minimalnoj plaći, 144. Konvenciju o pravu na tripartitno savjetovanje, 150. Konvenciju o radnoj administraciji, 151. Konvenciju o radnim odnosima u javnim službama, 154. Konvenciju o promicanju kolektivnog pregovaranja, 173. Konvenciju o zaštiti radničkih potraživanja, 177. Konvenciju o radu kod kuće, 181. Konvenciju o agencijama za zapošljavanje.

Potrebno je također potpisati fakultativni protokol za Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima UN–a.

— o izgradnji participativnog društva

izmijeniti odredbe Ustava RH u dijelu koji se odnose na potreban broj potpisa za raspisivanje referenduma.

Izmijeniti Zakon o referendumu u dijelu koji se odnosi na podatke koje podržavatelj zahtjeva za raspisivanje referenduma mora dati, osobito u dijelu o rokovima

Proširiti ovlasti radničkih i umirovljeničkih vijeća (tamo gdje postoje ili će biti uspostavljeni) s područja savjetovanja na područje suodlučivanja.

Omogućiti nesmetana javna okupljanja i javne prosvjede (uključujući i Markov trg).

— o odnosu sa sindikatima i razvoj socijalnog dijaloga

Stalno unaprjeđivati tripartitni socijalni dijalog. Stvarati poticajno okruženje za razvoj bipartitnoga socijalnog dijaloga između poslodavačkih i sindikalnih organizacija.

U Zakon o odnosu parlamenta i Vlade u postupku donošenja propisa Europske unije ugraditi odredbu kojom se definira obveza informiranja i uključivanja socijalnih partnera u postupak zauzimanja stajališta RH o prijedlozima pravnih akata EU odmah po njihovu zaprimanju.